

# Genväg till forskning

## Pornografi och unga – koppling till våld, konsekvenser samt förslag på åtgärder

*Genväg till forskning* är VKV:s (Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer) forskningsbaserade faktablad.

I *Genväg till forskning* presenteras lättfattliga översikter om forskningsfrågor inom området som har direkt relevans för praktiker.

**Genväg till forskning nr 14**  
**Pornografi och unga**  
Författare: Megan Donevan  
Västra Götalandsregionen, Göteborg, 2021

Laddas ned genom:  
[www.valdinararelationer.se/genvag](http://www.valdinararelationer.se/genvag)

## **Tidigare publikationer i serien Genväg till forskning**

**Genväg till forskning nr 1**

Att stanna och att gå: Forskning kring misshandelsprocessen och misshandlade kvinnors uppbrottsprocess  
Viveka Enander

**Genväg till forskning nr 2**

Avslöjandets tid: en doktorsavhandling av Ninni Carlsson om kvinnors bearbetning av sexuella övergrepp  
Viveka Enander

**Genväg till forskning nr 3**

Att ställa frågor om våld till gravida kvinnor - en genomgång av internationell forskning  
Eva Wendt

**Genväg till forskning nr 4**

Barn som upplever våld - konsekvenser för välmående och hälsa  
Tove Corneliusson

**Genväg till forskning nr 5**

När män utsätts för våld i en nära relation - hur ser det ut då? En genomgång av internationell forskning  
Lotta Nybergh

**Genväg till forskning nr 6**

Lika men olika - våld mot kvinnor med funktionsnedsättning  
Kerstin Kristensen

**Genväg till forskning nr 7**

Den våldsutsatta patienten inom tandvården  
Linnea Dahlström, Sanna Jansson

**Genväg till forskning nr 8**

Att ställa frågor om våld till föräldrar och barn inom barn- och ungdomspsykiatri  
Ole Hultmann

**Genväg till forskning nr 9**

Dödligt våld i nära relationer - en genomgång av internationell forskning  
Lotta Nybergh

**Genväg till forskning nr 10**

Barn som far illa ur tandvårdens perspektiv  
Therese Kvist

**Genväg till forskning nr 11**

Hedersrelaterat våld och förtryck  
Camilla Sundqvist

**Genväg till forskning nr 12**

Våld i samband med prostitution och människohandel för sexuella ändamål  
Anna Hall

**Genväg till forskning nr 13**

Våldsutövare i nära relationer  
Susanne Boethius

# Pornografi och unga – koppling till våld, konsekvenser samt förslag på åtgärder

*Att förstå de varierande faktorer som bidrar till mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer är helt avgörande för att, i enlighet med målsättningen för vårt nationella jämställdhetsmål, kunna förebygga och eliminera våldet. Vad spelar pornografi för roll när det gäller ungas attityder och beteende kopplat till våld? Hur påverkas unga av pornografiproduktion? Vilka möjliga åtgärder finns för att motverka de negativa konsekvenserna, och på vilket sätt kan kunskap om pornografi inkluderas i det våldsförebyggande arbetet i Sverige? I denna genväg presenteras en forskningsöversikt om pornografins innehåll, påverkan på unga, dess koppling till våld, konsekvenser samt förslag på åtgärder.*

## Inledning

Under de senaste åren har Sverige upplevt ett ökat offentlig medvetandegörande om pornografins effekter, speciellt när det gäller dess påverkan på barn och unga. Allt fler yrkesverksamma [1–4], beslutsfattare [5–7], civilsamhällesorganisationer [4], och föräldrar [8] synliggör och betonar allvaret med pornografins konsekvenser för barn och unga, samtidigt som unga själva höjer sina röster [9]. Det finns de som menar att reaktionerna är överdrivna och ger en förenklad bild av unga och pornografi [10]. Ett resultat av synliggörandet av pornografi och dess konsekvenser är att regeringen beslutade att utbildningen i sexualkunskap och samlevnad ska bli ett obligatoriskt examensmål för alla som ska undervisa från förskoleklass och uppåt, från och med höstterminen 2021 [11]. Högskoleminister Matilda Ernkrans har betonat att ”Unga ska få sexualundervisning i skolan, inte av porrindustrin” [11]. Ett annat resultat är att Regeringen gav Barnombudsmannen i uppdrag att kartlägga pornografins inverkan på barn och unga, samt inventera åtgärder för att motverka dess möjliga skadeverkningar, som ska redovisas den 30 juni 2021 [12].

Under senaste decennierna har allt fler studier undersökt pornografins effekter på vuxna såväl som unga. Att särskilt studera pornografins inverkan på unga är viktigt, då teorier om barns utveckling tyder på att unga kommer att drabbas starkare av pornografins negativa konsekvenser än vuxna [13,14]. Under barndomen sker betydande fysiska emotionella, kognitiva, sociala, andliga och sexuella förändringar [13,14]. Detta i kombination med en brist på sexuella erfarenheter, känslighet för grupptryck, och allmän omogenhet vilket gör att barn och unga har en ökad känslighet för pornografi och annat sexuellt explicit material [13–15].

## Förståelser för och definitioner av pornografi

Inom den vetenskapliga litteraturen saknas det dock en enhetlig definition av pornografi. En välanvänd operationalisering av pornografi är följande:

Bilder eller filmer (klipp) som är producerade eller skapade av användare och som syftar till att sexuellt upphetsa den som tittar. Dessa filmer och bilder visar sexuella aktiviteter, såsom masturbation och oralsex, liksom vaginal och anal penetration, på ett avklätt sätt, ofta med närbild på genitalier [16].

I en liknande definition beskrivs pornografi enligt följande, ”människor som utför sexuella handlingar framför en kamera, och att materialet tillgängliggörs i syfte att tillfredsställa andra människors sexuella behov” [17]. Dessa definitioner saknar dock en beskrivning av vem som gör vad mot vem, och vem pornografin riktar sig till. Forskning visar hur mainstream pornografin skildrar män som utför handlingar som förnedrar, objektifierar och orsakar fysiska och psykiska skador hos kvinnor [18–21]. En innehållsanalys av pornografi från 2010 fann att 88 % av de mest populära porrfilmererna innehöll fysiskt våld som s.k. gagging (kväljningar framkallade av nedpressande av penis i svalget), slag med öppen hand, hårdagningar och strypning [21]. Nästan 50 % av alla scener innehöll verbala aggressioner, där kvinnor benämndes med dehumaniserande och nedvärderande ord såsom hora, fitta och slampa. I sort sett all (98 %) förnedring och våldshandlingar riktades mot kvinnor och utövades av män. Nyligen genomförda studier bekräftar samma trender, att en stor del av pornografin, som finns lättillgängligt på nätet, innehåller våldsamma handlingar mot kvinnor, och där kvinnor ser ut som om de reagerar positivt eller åtminstone neutralt till det våld och den förnedring de utsätts för [18–20]. Förutom att pornografi kännetecknas av mäns våld mot kvinnor innehåller den även mycket explicita rasistiska inslag [22].

En förståelse av pornografins essens kräver därför en maktanalys, som tar hänsyn till att pornografi skapas till stor del av män, för män [23]. Även om kvinnor i pornografi filmas utan en manlig motspelare – till exempel när en kvinna själv onanerar – så skapas filmen fortfarande utifrån den manliga blicken. Pornografi framställer alltså kvinnor, speciellt icke-vita kvinnor [22], som underlägsna varelser som ska domineras och avhumaniseras, vilka verkar njuta av våld, smärta och förödmjukelse [24]. Denna genväg tar hänsyn till, precis som det beskrivs i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, att pornografi handlar om ”kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen och en reproducering av föreställningar om kvinnors underordning” [25].

## **Forskning om unga och pornografi**

Det finns etiska begränsningar som hindrar forskare från att genomföra gedigna experimentella forskningsstudier av pornografins effekter på unga [16]. Att visa pornografi för en ung person är helt omöjligt ur ett etiskt perspektiv [16]. Det enda sättet vi i dagsläget har, för kunna att dra slutsatser om pornografins påverkan på unga, är genom observationsstudier, vilka försvårar fastställandet av orsakssamband, i jämförelse med randomiserade kontrollstudier [16]. Naturliga experiment är en typ av observationsstudier som möjliggör fastställandet av en orsakssamband. Andra typer av studieformer som är pålitligare än tvärsnittsstudier, är longitudinella (individen mäts mer än en gång) samt metaanalyser, där man väger samman flera originalstudier för att se om många forskare oberoende av varandra kommer fram till liknande resultat, vid likadana undersökningar. Forskaren Max Waltman, som gjort en omfattande litteraturöversikt av resultat från forskning om pornografi som bedrivits under senaste 40 åren, skriver att triangulering av data och metoder är en viktig strategi för att försäkra sig att resultaten är tillförlitliga [26]. Mot denna bakgrund byggs argument och slutsatser i denna genväg till forskning på en triangulering av data, metoder, och kontexter.

## **Pornografianvändning bland unga**

Internet har förändrat porrindustrin: övergången från tryckta material till nätet har gjort att pornografi aldrig varit mer tillgänglig, billigare och lättare att diskret använda än idag [27,28]. Omfattningen och utbudet av

pornografiskt innehåll som finns tillgängligt på Internet är oöverskådligt [29], och bilder som tidigare definierats som pornografi finns nu i vår populärkultur [23]. Samtidigt har användningen av Internet ökat kraftigt bland unga. Jämfört med 2010, när endast 7 % av 16-åringarna använde en mobiltelefon för att surfa på nätet, ökade andelen väsentligt till 96 % år 2014 [30]. Internet och smarttelefoner är nu en integrerad del av ungas vardag, vilket gör det nästan oundvikligt att förr eller senare komma i kontakt med pornografien.

Ungas tillgång till Internet gör att allt yngre barn kommer i kontakt med pornografien. Flera svenska och internationella studier har funnit att den genomsnittliga åldern då pojkar aktivt börjar söka efter pornografi är cirka 12 år och för tjejer cirka 13 år [31]. Medan en del unga, särskilt pojkar, aktivt söker efter pornografi, kan exponeringen för många barn ske oavsiktligt [15,16]. "Oönskad" eller oavsiktlig exponering för pornografi är vanligare bland yngre barn, och kan inträffa vid öppning av oönskade meddelanden eller skräppostmeddelanden, felstavning av sökningar eller webbplatsadresser, exponering för pop-up bilder eller annonser, eller genom att tvingas av någon annan att titta på pornografi [15,16,32]. Att unga som exponeras för pornografi och annat sexuellt explicit innehåll kan bli traumatiserade [33] är kanske föga förvånande med tanke på pornografins våldsamma och avhumaniserande innehåll. Det är djupt oroande att vissa pornografiska webbplatser aktivt verkar försöka nå barn och unga [15].

Undersökningar bland unga i åldern 16-18 i Sverige har konsekvent funnit att nästan alla killar och drygt hälften av tjejerna någon gång använt pornografi, och att minst en av tio killar kollar på pornografi dagligen [31,34–36]. I senaste datainsamlingen från 2014 bland killar i tredje året på gymnasiet i Sverige kom det fram att så många som 24 % använder pornografi varje dag [37]. Likaså fann Folkhälsomyndighetens senaste befolkningsstudie att 41 % av killar och unga män i åldern 16–29 år konsumerar pornografi mer eller mindre dagligen jämfört med 3 % av unga kvinnor i samma ålderskategori [23]. Killar som regelbundet konsumerar pornografi, ser på alla typer av pornografi i betydligt högre utsträckning än andra killar, inklusive material som skildrar våld, djur och barn [36]. De vill också i högre utsträckning testa saker de sett i pornografi [36].

## **Faktorer associerat med pornografianvändning**

Forskning har undersökt vilka faktorer som påverkar ungas pornografianvändning. En systematisk granskning av 20-års forskning mellan 1995–2015 tyder på att den typiska unga pornografianvändaren är kille, med en högre ålder, en sensationssökande personlighet, och svaga eller oroliga familjerelationer [16]. Andra faktorer som kan öka sannolikheten för pornografianvändning inkluderar: sexuell läggning [38,39]; högre utbildning [37,38,40]; substansanvändning [35,41]; mindre livstillfredsställelse [39]; högre sexuellt intresse och lust [36]; regelbrytande beteende [16,37]; erfarenhet av tidigare våld, inklusive sexualiserat våld [41,42]; erfarenhet av att ha själv sålt sex eller att ha vänner som köpt eller sålt sex [36,41]; erfarenhet av att skicka nakenbilder [41]; samt socialt avvikande beteende [43].

## **Varför unga använder pornografi**

Unga använder generellt sett pornografi som en stimulus för sexuell upphetsning [44,45]. För vissa ungdomar kan pornografi fungera som ett sätt att normalisera ens sexualitet [44,46] eller att se en mångfald av kroppstyper [44,47]. Unga uppger att de använder pornografi som en informationskälla och en "att-göra manual" för sex, samt en referensram när det gäller kroppsideal och sexuella prestationer [45,48–51]. I relation till icke

existerande eller undermålig sex och samlevnadsundervisning i skolor världen över, inklusive Sverige [52], är det förståeligt varför många söker sig till pornografi [51]. Samtidigt visar forskning hur pornografin skildrar manlig överordning respektive kvinnlig underordning, vilket i praktiken innebär att ojämställdhet erotiseras [19–21,23]. Pornografin kännetecknas även av bristande kondomanvändning, en frånvaro av känslor och intimitet, oåtkomliga kroppsideal och prestanda, objektifiering, samt kvinnors och färgade människors underlägsna roll [13,19,21,22]. Särskilt oroande är det faktum att i nästan alla scener av våld mot kvinnor ska de kvinnliga offren reagera positivt eller åtminstone neutralt till våldet [19–21], något som unga verkar lägga märke till [41]. Enligt social inlärningsteori samt skriptteorier kommer dessa skildringar och budskap, till exempel att våldsamma handlingar är önskvärda under sexuella möten, att påverka ungas uppfattningar och förväntningar kring sex och relationer [20,53].

## **Pornografins påverkan**

Vetskapen om hur pornografi påverkar ungas attityder och beteenden växer ständigt [15]. Litteraturen visar att ju mer man tittar på pornografi i allmänhet, och pornografi som innehåller explicit våld i synnerhet, desto större effekt kommer den att ha på den unga tittaren. Unga har uppgett i olika studier hur de tror att de själva och andra påverkas. I den nyazeeländska befolkningsstudien tyckte 86 % av samtliga att pornografi kan ha negativ påverkan på unga, medan 52 % tyckte att det kan positiva effekter [32]. Nedan sammanfattas vad forskning säger om pornografins effekter hos unga.

### **Attityder**

Pornografi skildrar inte sällan flera människor som utför riskabla sexualiserade handlingar samtidigt utan kondom [21]. Detta innehåll påverkar ungas attityder: studier har konsekvent visat att ungas pornografianvändning associeras med starkare permissiva sexuella attityder (t.ex. instrumentell/impersonell attityd till sex) samt positiva attityder till riskabla sexuella beteenden [54–56]. I en nyligen gjord meta-analys granskades 70 studier under 40-års tid, och det visar att pornografianvändning var en stark förutsägelse för impersonell sex, definierad som en brist på eller nedvärdering av emotionell intimitet, exklusivitet eller engagerad relation vid sexuella möten [54].

Forskning tyder på att pornografins framställning av mäns överordning och kvinnors underordning bidrar till könsstereotypa attityder hos unga [55,57–60]. En studie bland 4564 ungdomar i åldern 14–17 i fem europeiska länder visar att regelbunden pornografianvändning ökar killars sannolikhet att behålla övertygelsen om att ”det är kvinnor som förleder män sexuellt”—ett validerat tecken på acceptans av våld mot kvinnor [60]. Andra studier ger vidare bevis på att pornografianvändning påverkar killars uppfattningar om kvinnor som sexobjekt [58,61] och bidrar till acceptans av våldtäktsmyter [60,62–64]. Även tjejers attityder påverkas: en longitudinell studie bland unga tjejer i Kroatien fann ett samband mellan pornografi och s k hyperfeminina attityder (d v s attityder som stämmer med traditionella könsroller) [57]. Tjejer som tittade på pornografi var alltså mer sannolikt att a) tycka att det är viktigt att en kvinna är i ett förhållande med en man; b) betona vikten av sex för att skaffa eller behålla ett romantiskt förhållande; och c) föredra en manlig partner som uppfyller förväntningar på en traditionell könsroll [57].



## Beteende

Pornografins attitydförändringar hos unga påverkar i sin tur deras beteende [54,65]. Studier i väldigt olika kontexter, med en rad olika utförande, visar att pornografianvändning har ett tydligt samband med riskabelt beteende, såsom tidig sexuell debut [34,53], tillfälligt sex [31], icke-kondomanvändning [38,53], och flera sexuella partners [53]. Beteenden som ökar ungas risker för sexuellt överförbara infektioner, oplanerad graviditet samt att vara i ett förhållande innan man är mogen nog för att fatta hälsosamma beslut, vilket i slutänden påverkar ens hälsa och välbefinnande. En nyligen publicerad studie med ett naturligt experimentupplägg bland 13-åringar visar ett kausalt och betydande samband mellan pornografianvändning och tidig sexuell debut, icke-kondomanvändning och flera sexuella partners [53]. Att bara ha sett pornografi en gång, eller att ha sett pornografi via flera källor (webbsidor, magasin, böcker, filmer och annat), motsvarar den förklarade effekten.

Huruvida pornografi orsakar våld eller inte har varit en fråga som lyfts i litteraturen under många år. Flera studier ger belägg på att frekvent pornografianvändning, speciellt när det definieras som våldsamt pornografi, påverkar killars benägenhet att begå sexuellt våld mot tjejer [16,29,60,66–73]. Till exempel fann en amerikansk studie att killar i åldern 14–15 som tittade på våldsamt pornografi hade 2–3 gånger högre sannolikhet att uppge att de utövat sexualiserat våld med en romantisk partner [70]. Likaså fann en longitudinell studie i Kroatien att killar i åldern 16–17 som regelbundet använde pornografi var mer benägna att uppvisa sexuellt aggressivitet över tid jämfört med de som oregelbundet eller aldrig använde pornografi [66]. Nyligen publicerad forskning indikerar att konsumtion av pornografi förutspår 17-åriga killars köp av sexualiserade handlingar, såsom sexuella tjänster [74]. I sin avhandling kartlade och sammanställde Max Waltman över 40-års experimentell och icke-experimentell forskning, som tillsammans leder till Waltmans slutsats om att pornografi orsakar mäns våld mot kvinnor och formar attityder som stöder eller ursäktar mäns våld mot kvinnor [75]. Stöd för Waltmans slutsatser kommer bl.a. från en meta-analys om pornografianvändning och sexuell aggression från 2016, där 5 av 22 studier fokuserade specifikt på ungdomar [71]. Studien fann ett signifikant samband mellan pornografianvändning och sannolikheten för sexuell aggression, oberoende på åldern eller om pornografen definierades som våldsamt eller inte—även om våldsamt pornografi hade en större effekt [71].

Å andra sidan fann en nyligen publicerad meta-analys bristande bevis på pornografins koppling till sexuell aggression [76]. Anmärkningsvärda metodologiska problem i meta-analysen uppmärksammades dock av Waltman [77], som demonstrerar hur forskarna bl.a. gjort misstaget att ha kontrollerat för vissa faktorer (t.ex. okänslighet eller fientlig maskulinitet) som egentligen kan ha utvecklats just på grund av pornografianvändning, såsom post-treatment bias [77]. Till exempel fann en amerikansk studie att unga manliga och kvinnliga universitetsstudenters konsumtion av pornografi bidrog till bristande empati/medkänsla som innebär att de var mindre benägna att ingripa vid en våldtäkt [78]. Även om vissa studier tyder på att det delvis finns andra faktorer som förklarar killars sannolikhet att utöva sexuell aggression [79], pekar en överväldigande majoritet av de forskningsstudier som genomförts – såväl longitudinella som tvärsnittliga – sammantaget på att pornografianvändning ökar såväl mäns som killars benägenhet att begå sexualiserat våld mot kvinnor och tjejer [16,29,60,66–73], inklusive att begå sexköp [74]. En triangulering av bevis leder till slutsatsen att pornografi obestridligt är en riskfaktor till utövande av sexualiserat våld [13].

## Andra effekter

Andra negativa effekter som har en relation till pornografianvändning inkluderar kroppsövervakning [62], sämre självskattad sexuell hälsa [23,80], problem med alltför höga sexuella prestationskrav [23], brist på omsorg och emotionellt engagemang i relation till sexuella partners [47], missnöje med hur ens genitalier ser ut [81], samt missnöje med det egna sexlivet [23]. Både svensk och internationell forskning har även identifierat en association mellan pornografianvändning och erfarenheter av att ha utnyttjats i kommersiell sexualiserad exploatering [23,74,82]. Det finns även indikationer på att tjejer använder pornografi oftare, särskilt pornografi som innehåller våld, om de har erfarenheter av att ha utsatts för sexualiserat våld i barndomen [42]. Baserat på detta fynd resonerar forskarna att pornografi kan användas som ett sätt att hantera eller normalisera övergrepp man har varit med om [42].

Forskningsfältet har även börjat kartlägga effekterna av pornografianvändning på hjärnan, och sett att pornografianvändning kan leda till känslor av att tappa kontroll samt fortsatt användning trots uppenbarliga negativa effekter [16,29,83]. Flera studier indikerar att unga blir avtrubbade och att hjärnan blir mindre känslig till innehållet över tid [15,26,84], vilket kan vara en förklaring till varför killar som regelbundet använder pornografi har, i högre utsträckning än andra killar, sett innehåll med explicit våld, barn samt djur. Att bli avtrubbad och söka sig till mer extremt material har bekräftats i forskning om vuxna och pornografianvändning [26].

## Unga och pornografiproduktion

Förutom pornografins effekter på unga som direkt tittar på innehållet finns det ytterligare konsekvenser till följd av pornografins lättillgänglighet och utbredning. Vissa forskare lyfter hur pornografin blir alltmer mainstream, att en sk pornifiering av vår populärkultur har skett, där objektifierande och hypersexualiserade bilder av kvinnors kroppar och en normalisering av porrindustrin återfinns i reklam, tv-serier, filmer och andra medier [85]. Detta, i kombination med att Internet möjliggjort skapandet, delandet och säljandet av pornografiska bilder och filmer, innebär att gränserna mellan pornografianvändning och pornografiproduktion kontinuerligt suddas ut [13,29,74]. Pornografins lättillgänglighet och utbredda användning har till exempel normaliserat utbyte av nakenbilder bland unga [41,60]. Forskning från Sverige visar hur många tjejer som känner sig pressade att skicka nakenbilder till pojkvänner eller killar i umgängeskretsen, bilder som kan läckas och spridas utan offrets kännedom och/eller samtycke [86]. Mot denna bakgrund blir det allt enklare och vanligare för tjejer att ta steget att skapa och sälja pornografiska bilder och filmer på nätet eller via sociala medier [74]. En nyligen genomförd studie i Schweiz fann att den vanligaste formen av kommersiell sexualiserad exploatering bland 17-åriga tjejer var att bli ”sedd, fotograferad eller filmad naken” mot ersättning [74]. Notera att unga som är under 18 år och som exploateras i pornografiproduktion har utsatts för barnpornografibrott, dvs dokumenterat sexuellt övergrepp på barn [87].

## Drivkrafter och rekrytering

I en kvalitativ kartläggning av den svenska porrindustrin år 2018-2019 berättade samtliga nio kvinnliga intervjupersoner med erfarenheter av att ha filmats i pornografiproduktion att de allra flesta som hamnar i porrindustrin är unga kvinnor runt 18 år, men att vissa även är minderåriga [88]. Pornografer – olika män som profiterar på pornografiproduktion – verkar rikta sig särskilt till unga kvinnor och även flickor i sin rekrytering [26,88].



På sina sociala medieplattformar skriver pornografer ”varför nöja dig med likes när du kan få betalt?”, och ”Är du vår nästa glamourmodell?”, beräknande budskap med avsikt att tilltala unga som lever i en bekräftelsekultur [88]. Enligt en kvinna hade en porrsida anlitat unga ”snygga” killar för att locka in unga kvinnor som precis fyllt 18 år [88]. Unga kvinnor är mer utsatta, och därmed lättare för pornografer och andra hallickar inom sexindustrin att exploatera [26]. Att unga kvinnor dras in i porrindustrin stämmer väl överens med tidigare forskning på prostitution och andra former av kommersiell sexualiserad exploatering, som visat att de flesta kvinnor groomas och rekryteras in redan som minderåriga [26,89].

## **Konsekvenser**

Befintlig forskning visar hur kvinnor som filmas för pornografiproduktion kommer från en mycket utsatt livssituation [23]. De har oftast drabbats av fattigdom [74,82,90,91] och har låg utbildningsnivå [74]. Många har erfarenheter av hemlöshet [90,91], psykisk ohälsa [74,90,91], samt olika former av utsatthet, oftast kopplat till att tidigt blivit utsatt för sexualiserat våld [75]. Faktum är att forskning visar att unga kvinnor med en historia av sexuella övergrepp i barndomen är överrepresenterade i kommersiell sexualiserad exploatering, inklusive pornografin [74,82,90–92]. En ung kvinna som intervjuades i den kvalitativa svenska studien beskrev hur hon tidigare hade utsatts för sexualiserat, fysiskt och psykiskt våld av en pojkvän, att han hade kontrollerat henne och hindrat henne från att träffa sin familj och sina kompisar, och som till slut lämnade henne med en stor skuld [88]. För att undkomma och överleva den ekonomiska och sociala utsattheten hon befann sig i, började hon med striptease och hamnade senare i porrindustrin. Nu mitt i COVID19-pandemin ökar utsattheten bland ungdomar, vilket leder till en högre risk för att alltför många riskerar att bli exploaterade av porrindustrin.

Kvinnor som utsätts i prostitution och andra former av kommersiell sexualiserad exploatering står inför stora risker för sexuellt överförbara sjukdomar, olika former av våld, kriminellt beteende, missbruk och psykiska såväl som fysiska hälsoproblem [82]. Existerande forskning tyder på att ha utsatts i pornografiproduktion, liksom andra typer av kommersiell sexualiserad exploatering, innefattar motsvarande hälsorisker. Det gäller riskabla och ibland fysiskt farliga sexualiserade handlingar som ökar risken av att bli smittad av sexuellt överförbara sjukdomar [93]. Att behöva utföra sexuella handlingar man inte vill, att inte få betalt det man blivit lovad, att använda droger och alkohol för att stå ut, och att utsättas för andra typer av kommersiell sexualiserad exploatering är vanligt förekommande skadeverkningar inom porrindustrin [88,89,91,93]. En studie av 854 personer som utnyttjats i olika former av kommersiell sexualiserad exploatering i nio länder visade att hälften också hade utsatts för pornografi [91]. Just dess personer hade till och med svårare symptom av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) än de andra [91]. Det som gör pornografi kanske ännu skadligare än andra former av kommersiell sexualiserad exploatering är att allting dokumenteras, vilket blir ett stort hinder för att kunna lämna porrindustrin [88,91,94]. I de kvalitativa intervjuerna med unga kvinnor i den svenska porrindustrin sade en kvinna, ”Jag tror att många vill ur (pornografin), men man känner att man inte vågar. Alla bilder finns uppe för hela världen att se och att man måste stå till svars för det senare i livet” [88].

## **Behov av mer forskning**

Betydligt mer forskning behövs för att undersöka glidningen från de förväntningar kulturen och det ojämsställda samhället skapar, t ex pressen att skicka nakenbilder, till risken att hamna i porrindustrin, samt att kartlägga

och fastställa de fysiska och psykiska konsekvenserna av pornografiproduktionens skadeverkningar. Redan nu finns det tecken på att de psykiska konsekvenserna av pornografi kan vara minst lika allvarliga, ibland mer allvarliga, än andra typer av kommersiell sexualiserad exploatering [26,91]. Konsekvenserna till följd av att allting dokumenteras och sprids utanför den unga personens kontroll måste undersökas och förstås för att man ska kunna utveckla olika former av förebyggande- och skyddande åtgärder.

## **Centrala dokument som gäller pornografins påverkan på unga**

Trots utmaningar i att fastställa orsakssamband när det gäller pornografianvändning finns det tillräckligt med bevis att dra slutsatsen att pornografi bidrar till flera skadliga attityder och beteenden [16,29,47,95]. Alla unga kommer att inte påverkas beteendemässigt av pornografen på samma sätt, men det som är tydligt är att vissa unga drabbas allvarligt av pornografi [15]. Och oavsett om man använder pornografi eller inte kan unga påverkas av kommersialisering och objektifierande av kvinnokroppen som nu genomsyrar vår populärkultur [85]. Unga riskerar även att dras in i och utnyttjas i porrindustrin. Med tanke på detta finns det ett antal politiskt beslutade och styrande dokument, i form av konventioner, policys och definitioner som stärker argument för agerande mot pornografins skadliga konsekvenser.

I den svenska kontexten finns den 10-åriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som antogs år 2016 [25]. I strategin betonas vikten av att identifiera och utmana framställningar av kvinnor och män som reproducerar föreställningar om kvinnors underordning, exempelvis inom pornografi [23]. Det skrivs även hur ”strategin omfattar vidare prostitution och människohandel för sexuella ändamål liksom kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning” [25].

Folkhälsomyndighetens befolkningsstudie diskuterar även Världshälsoorganisationens definition av sexuell hälsa och dess koppling till pornografianvändning, som bland annat kräver ”kroppslig integritet och självbestämmande” och ”frihet att definiera sin egen sexualitet och rätt till säkra och njutbara sexuella erfarenheter” utan ”diskriminering, tvång, utnyttjande och våld” [23]. Mot bakgrund av kunskap om pornografins innehåll – som kännetecknas av våld, icke-kondomanvändning och brist på samtycke - samt dess association med flera negativa attityd- och beteendeförändringar kan det konstateras att pornografen ej främjar sexuell hälsa. Pornografen därmed motverkar ”mäns men framförallt kvinnors möjligheter att få sina sexuella och reproduktiva rättigheter uppfylla” [23].

Flera forskare lyfter också Barnkonventionen som ett särskilt viktigt argument för varför åtgärder borde införas. I artikel 19 anges uttryckligen att parterna är skyldiga att ”vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa, sociala och pedagogiska åtgärder för att skydda barn från alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller missbruk, försummelse eller vårdslös behandling, misshandel ... eller exploatering, inklusive sexuella övergrepp” [15]. Genom att låta barn och unga exponeras för pornografi, samt luras in i porrindustrin, kan det tyckas att Sverige och andra länder misslyckas med att uppfylla Barnkonventionen. Den kräver och utgår ifrån att ”barnets bästa skall alltid komma först”, och med den kunskap som idag existerar inom forskningsfältet kring pornografi finns det goda argument för varför pornografi inte är i linje med barnets bästa [15]. Att pornografer även groomar, rekryterar och exploaterar unga in i porrindustrin innebär att det finns ytterligare starka skäl för varför omedelbara åtgärder behövs.

En sista relevant policy som lyfts inom den akademiska litteraturen gäller försiktighetsprincipen. Enligt Europeiska kommissionen står det att ”åberopandet av försiktighetsprincipen förutsätter att potentiellt oacceptabla skadliga effekter som härrör från ett fenomen, produkt eller process har fastställts och att den vetenskapliga bedömningen inte gör det möjligt att fastställa risken med tillräcklig säkerhet” [96]. Argumentet är att tills orsakssambandet mellan pornografianvändning och negativa effekter motbevisas eller visar sig vara minimalt finns det ett starkt argument för reglering och ingripande, särskilt när det gäller unga [96].

## **Åtgärder som diskuteras i forskningsfältet**

Hur ska pornografins negativa effekter hos unga förebyggas och motverkas? Den teoretiska sexuellskript ”acquisition, activation, application” (3AM) modellen (svenska: förvärv, aktivering och applikation), är särskilt relevant för att förstå skyddsfaktorer och motståndskraft hos unga [97]. Modellen menar att den unga personens redan existerande sexuella skript är viktigt: ju mer de skiljer från de pornografiska skripten, desto mindre kommer de pornografiska skripten att påverka deras attityder och beteende [97]. Teorin förutsäger även att pornografins effekter minskar när 1) unga inte är beroende av pornografi för sexuell information, 2) de kritiskt kan analysera och reflektera över pornografi, och 3) de inte betraktar sig själva som likadana som de vilka redan befinner sig inom pornografins värld [97].

## **Förebyggande insatser**

För att porrindustrin inte ska bli ungas första och primära informationskälla om sex och sexualitet ser flera forskare behov av en förbättring av kunskap om sex och relationer i skolan, vilket stämmer väl med 3AM modellen [51,98]. Den förespråkar också att åldersanpassad information om pornografi ges inom ramen för utbildning om sex och relationer, där man rustar barn med kunskap och kritiskt tänkande gällande pornografi och dess inverkan [34,46,51,66,99,100]. Unga själva har understrukt vikten av att inkludera kunskap och diskussioner om pornografi i skolan [45,46,51]. Och det verkar ge resultat: en longitudinell studie fann att ju mer information och kunskap ungdomar mellan 13–15 år fick i skolan om pornografi, ju mindre sexistiska attityder hade de över tid [100]. Liknande initiativ i skolan har visat goda effekter när det gäller positiva förändringar av ungas attityder och minskade intentioner att bete sig på ett skadligt eller riskabelt sätt [46,51,99,100]. Slutsatser från en annan utvärdering av ett utbildningsmaterial om pornografi betonar vikten av evidensbaserat innehåll, verkliga historier unga kan relatera till, samt ett öppen och icke-dömande klassrumsmiljö, för att hjälpa eleverna reflektera och fatta informerade beslut [101]. Utbildningsmaterial behöver även utvecklas för yngre barn med tanke på hur tidigt barn kommer i kontakt med pornografi idag [101]. Med tanke på att regeringen nyligen gjort ämnet sex och samlevnad (framöver sex och relationer) till ett obligatoriskt ämne i lärarutbildningen är det en betydelsefull möjlighet för att kunskap och metodverktyg om pornografi integreras i denna grundutbildning [11].

Föräldrar har också en väldigt viktig roll i det förebyggande arbetet. Forskning visar hur föräldrars engagemang i sina barns liv, inklusive vad de gör och exponeras för på nätet, minskar sannolikheten att barnen exponeras för pornografi samt att de negativt påverkas av pornografen [102]. Tyvärr tyder forskning på att de flesta unga aldrig pratat med en vuxen person om pornografi [31,32] och det finns oro över att föräldrar ibland kan vara naiva om riskerna som finns på nätet samt inte känner till vad deras barn gör på nätet [103]. Det är därför av

vikt att utveckla och tillhandahålla information och verktyg riktat inte bara till skolor utan även till föräldrar – material som främjar deras kapacitet att skydda sina barn från pornografi i synnerhet och engagera sig i sina barns liv på nätet i allmänhet [104].

Konsekvenserna för unga av att exploateras i pornografiproduktion belyser även behovet av att inkludera information och kunskap riktat till skolan och föräldrar/anhöriga om porrindustrin, såsom rekryteringsmetoder, våld och exploatering i industrin, samt var man kan hitta stöd. På så sätt kan vi även förebygga att unga tjejer luras och manipuleras in i porrindustrin. Med tanke på att många som utnyttjas i porrindustrin har erfarenheter av olika former av våldsutsatthet, blir stödverksamheter för unga våldsoffer avgörande för att förebygga att samma tjejer sedan groomas in i kommersiell sexualiserad exploatering.

## Lagstiftning

Under de senaste åren har ett antal länder lagt fram förslag på eller infört lagstiftning som innebär åldersverifiering av pornografiska webbsidor med syfte att göra det svårt för barn att komma i kontakt med pornografi [13,15]. Annan policy med syfte att skydda barn har införts i Storbritannien och gäller telefoni- och internetleverantörer [13]. Offentlig wi-fi har filter där barn antas vara närvarande, och s k ”Opt-in” innebär att mobiltelefoner och internettjänster automatiskt kommer med ett filter, som man som vuxen sedan aktivt måste ta bort för att kunna använda pornografi [13].

Istället för tekniska lösningar som skyddar vid ungas tillgång till pornografin förespråkar andra forskare rättspolitiska åtgärder som ”stärker dem som drabbas av pornografins skadeverkningar att ställa pornografer och andra profitörer till svars för den skada de orsakat” [26]. Ett förslag är att tillämpa civilrätt för att hålla leverantörer av pornografi och internetleverantörer ansvariga för de skadeverkningar som de orsakat barn och unga till följd av exponering för pornografi [15]. Ett annat tillvägagångssätt är att lämna in ett barnrättsligt klagomål mot en statspart som inte skyddar ett barn från skadlig exponering för pornografi [15]. I de länder som infört ett kommunikationsprotokoll i samband med Barnkonventionen finns det även möjligheter för en eller flera barn att lämna in ett klagomål till Barnkonventionens kommitté, och i den meningen – enligt forskaren Warren Binford - finns det en plattform för unga och deras förespråkare att vara med och skapa förändring [15]. För att motverka pornografiproduktionens skadeverkningar i den svenska kontexten förespråkas tillämpning av Sveriges koppleri- och människohandelslagstiftning på pornografer som ett första steg, följt av en ny lagstiftning som motverkar negativ inverkan till följd av pornografianvändning och som gäller 1) spridning/handel med pornografi, 2) tvång i pornografiproduktion, 3) påtvingad exponering av pornografi, samt 4) specifikt övergrepp orsakat av specifik pornografi [26].

Det finns alltså flera tillvägagångssätt när det gäller lagstiftning som kan förebygga och motverka pornografins negativa konsekvenser, och det finns goda argument för varför sådana åtgärder behövs, till exempel ur ett barnkonventionsperspektiv och i enlighet med Sveriges nationella jämställdhetsmål [15,23,25]. Folkligt stöd för lagstiftning verkar också finnas: en nyligen gjord SIFO-undersökning visar att en stor majoritet av vuxna (71 %) såväl som unga (79 %) i Sverige vill se lagstiftning som skyddar barn och unga från pornografi [105]. Liknande resultat har även setts bland unga i andra länder där de faktiskt frågat unga vad de tycker [32].

## Sammanfattning

Pornografi finns bara ett knapptryck bort i ungas mobiltelefoner, datorer och plattor. Pornografins lättillgänglighet innebär att unga kommer i kontakt med pornografi i unga åldrar. Vid 16 års ålder har nästan alla killar och många tjejer använt pornografi. Ett stigande antal killar använder pornografi regelbundet – så många som 1 av 4 kollade på pornografi varje dag vid 18-års ålder. Pornografins innehåll kännetecknas av mäns dominans över och våld mot kvinnor samt ett uttalat rasistiskt innehåll, bristande intimitet, och icke-kondomanvändning. Forskning visar hur detta innehåll påverkar den som tittar: pornografi påverkar ungas uppfattningar och förväntningar kring sex och relationer. Trots att det finns studier som är motsäggande, så pekar den överväldigande majoriteten av undersökningarna inom forskningsfältet bland annat på att pornografianvändning bidrar till permissiva sexuella attityder, könsstereotypa attityder, riskabelt sexuellt beteende, och en ökad sannolikhet att begå sexualiserat våld, inklusive begå sexköp. Förutom att de flesta unga exponeras för och tittar på pornografi, finns det alltför många som skapar, delar, och även säljer pornografi, och på så sätt blir en del av en glidande skala mellan pornografianvändning och pornografiproduktion. Dock finns det mycket lite forskning om drivkrafterna bakom samt konsekvenser av att hamna i pornografiproduktion. Men den forskning som existerar visar att de som exploateras delar samma erfarenheter som unga kvinnor som utsätts i prostitution och andra former av kommersiell sexualiserad exploatering. De unga kvinnorna kommer från väldigt utsatta bakgrunder av ekonomisk utsatthet, psykisk ohälsa samt tidigare sexuella övergrepp i barndomen. De utsätts för flera olika risker under pornografiproduktion, såsom sexuellt överförbara sjukdomar, våldtäkt, droganvändning, och andra typer av kommersiell sexualiserad exploatering, och kan drabbas av posttraumatiska stressyndrom. Flera politiskt beslutade och styrande dokument, som konventioner, policys och definitioner - exempelvis Barnkonventionen – visar varför ingripande och åtgärder för att förebygga och motverka pornografins skadeverkningar behövs. Forskningsfältet diskuterar vikten av förebyggande insatser i form av kritisk undervisning och kritiska samtal om pornografi i skolan och i hemmet. Det finns även olika lagförslag och rättsliga tillvägagångssätt som syftar till att åstadkomma rättvisa för unga som skadats av porrindustrin samt sätta pornografer till svars för den skada de orsakat.

## Avslutning och kliniska implikationer

Resultaten i denna genväg visar hur pornografi bidrar till en rad olika negativa attityder och beteenden som påverkar ungas hälsa och välbefinnande, och är en riskfaktor som bidrar till mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer. För att skapa förutsättningar för en jämställd hälsa samt förebygga och eliminera mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer måste pornografi inkluderas som en del av det våldsförebyggande arbetet i Sverige [23]. Där blir undervisning och kritiska diskussioner i skolan otroligt viktigt, vilket forskning visar har goda effekter [23,106]. Även andra viktiga arenor, bland annat universitetet och högskolor, hälso- och sjukvården och idrottsrörelsen, ungdomsmottagningar, har en viktig roll i att inhämta och förmedla kunskap om pornografins negativa konsekvenser till såväl unga som vuxna som jobbar med unga [23]. Förutom förebyggande insatser i form av undervisning och kunskapsspridning finns det ett stort behov av utveckling av identifiering av och stöd för unga som drabbas av pornografins skadeverkningar [106]. Professionella och civilsamhällesorganisationer som möter och arbetar med unga behöver verktyg för att rutinmässigt ställa frågor och göra risk-



bedömningar när det gäller unga och pornografi, precis som de bör fråga om psykiskt, fysiskt och sexualiserat våld. Omfattande psykosocialt stöd måste utvecklas och finnas för unga som drabbas av pornografin, nämligen de som utsatts för sexuell aggression och där pornografi varit en betydande faktor, unga våldsutövare som påverkats av pornografi, unga som drabbas av exponering för och konsumtion av pornografi, och inte minst för unga som groomas och exploateras i pornografiproduktion som behöver specialiserat, omfattande och långsiktigt stöd för att kunna lämna porrindustrin. Avslutningsvis är det av stor vikt att se över och utveckla policyer, lagstiftning och rättsliga åtgärder som skyddar och åstadkommer rättvisa för unga som skadats av porrindustrin, både när det gäller exponering för pornografi och exploatering i pornografiproduktion.

## **Metodbeskrivning av litteratursökningen**

De vetenskapliga artiklar och rapporter som har sammanställts och använts för denna litteraturöversikt togs fram genom att söka på PubMed och SSCI databaserna. Sökord som används var olika kombinationer av orden "Adolescent\*", "Young people", "Youth\*", "Pornography", "Porn consumption", "Porn production" och "Porn industry". Även en sökning på Google Scholar gjordes för att hitta och inkludera relevanta svenska undersökningar. Motsvarande svenska sökord var unga, ungdomar, porr, pornografi, porrkonsumtion, porrproduktion och porrindustrin. Inklusionskriterierna var artiklar och rapporter publicerade mellan 2010–2020 som rör pornografins konsekvenser för unga skrivna på engelska eller svenska och som genomförts i den Globala Norden, så att slutsatserna skulle kunna överföras till den svenska kontexten. Unga omfattar åldersgruppen 13–25 år. Vid sökningen bedömdes vilka titlar som var relevanta. Baserat på läsning av abstracts (sammanfattningar) valdes sedan de artiklar som ansågs vara mest relevanta för frågeställningen. Dessa artiklar lästes igenom i sin helhet, och i de fall det funnits översiktstudier har dessa granskats först. Efter en granskning och analys av artiklarna från den första databassökningen har ytterligare sökningar gjorts utifrån referenser i de utvalda artiklarna. Till exempel har vissa relevanta referenser i de översiktsstudierna samt svenska rapporter inkluderats. Därav inkluderades enstaka artikel publicerad innan 2010 men som bedömts vara relevant att inkludera. Slutligen användes även artiklar och rapporter som stämde med inklusionskriterierna, var kända från tidigare och som bedömdes viktiga att inkludera.



## Referenser

1. Nordström I. Barnmorskor larmar: Fler unga söker hjälp – för sexskador. Göteborgs Post [Internet]. 2020 Aug 23; Available from: <https://www.gp.se/nyheter/göteborg/barnmorskor-larmar-fler-unga-söker-hjälp-för-sexskador-1.33036206>
2. Erlandsson Å. Barnmorskans larm: Unga pressas till hårt sex. Svenska Dagbladet [Internet]. 2020 Aug 23; Available from: <https://www.svd.se/barnmorskans-larm-unga-pressas-till-hart-sex>
3. SVT. Veckans brott - Kan porren förklara unga mäns sexuella våld [Internet]. Veckans brott. Sweden: SVT; 2020. Available from: <https://www.svtplay.se/video/29217442/veckans-brott/veckans-brott-kan-porren-forklara-unga-mans-sexuella-vald>
4. Nelson O. ”Låt haverikommission utreda porrens skadliga verkningar”. Dagens Nyheter [Internet]. 2016 Oct 14; Available from: <https://www.dn.se/debatt/lat-haverikommission-utreda-porrens-skadliga-verkningar/>
5. Eriksson, Åsa; Ohlsson, Carina; Strömkvist, Maria; Svantorp G. Kartläggning av porrens skadeverkningar Förslag till riksdagsbeslut, Motion 2020/21:1563. Stockholm: Sveriges Riksdag; 2020.
6. Gustafsson E, Ohlsson C. Begränsning av porrens skadeverkningar för ökad folkhälsa Förslag till riksdagsbeslut Motion 2019/20:2343 [Internet]. Sveriges Riksdag; 2019. Available from: [www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se)
7. Ericson, Janine Alm; Elving, Cecilia; Jarl, Sofia; Ohlsson, Carina; Pethrus, Désirée; Qarlsson, Annika; Strandhäll, Anika; Blom J. Skydda barn från pornografin på nätet. Aftonbladet. 2020 Sep 3;
8. Yoldas A. Uppropet #porrfribarndom har över 13 000 underskrifter. Expressen [Internet]. 2018 Jan 4; Available from: <https://www.expressen.se/nyheter/over-13-000-underskrifter-for-att-fa-bort-porr-i-skolan/>
9. TV4. Ungas sexvanor: ”En porrskadad generation” [Internet]. Sweden: TV4; 2020. Available from: <https://www.tv4play.se/program/ny/13290967>
10. Linde H. ”Medias bild av porrvanor är förenklad.” 2020 Sep 10; Available from: <https://www.svd.se/medias-bild-av-porrvanor-ar-forenklad>
11. Regeringen. Bättre sexualundervisning för unga. 2020 Sep 3; Available from: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/battre-sexualundervisning-for-unga/>
12. Arbetsmarknadsdepartementet. Uppdrag till Barnombudsmannen om pornografins inverkan på barn och unga. Regeringskansliet [Internet]. Feb; Available from: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/uppdrag-till-barnombudsmannen-om-pornografins-inverkan-pa-barn-och-unga/>
13. Romney B. Screens, Teens, and Porn Scenes Legislative approaches to protecting youth from exposure to pornography. Vermont Law Rev [Internet]. 2020;45. Available from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=PT%0Ahttp://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52012PC0011:pt:NOT>
14. Brown JA, Wisco JJ. The components of the adolescent brain and its unique sensitivity to sexually explicit material. J Adolesc [Internet]. 2019;72(August 2017):10–3. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2019.01.006>
15. Binford W. Viewing pornography through a children’s rights lens. Sex Addict Compulsivity [Internet].

2018;25(4):415–44. Available from: <https://doi.org/10.1080/10720162.2019.1578311>

16. Peter J, Valkenburg PM. Adolescents and Pornography: A Review of 20 Years of Research. *J Sex Res* [Internet]. 2016;53(4–5):509–31. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/00224499.2016.1143441>
17. Rosen E. Sexköp på internet. Örebro Universitet; 2020.
18. Carrotte ER, Davis AC, Lim MS. Sexual Behaviors and Violence in Pornography: Systematic Review and Narrative Synthesis of Video Content Analyses. *J Med Internet Res*. 2020;22(5):e16702.
19. Fritz N, Malic V, Paul B, Zhou Y. A Descriptive Analysis of the Types, Targets, and Relative Frequency of Aggression in Mainstream Pornography. *Arch Sex Behav* [Internet]. 2020; Available from: <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01773-0>
20. Shor E. Age, Aggression, and Pleasure in Popular Online Pornographic Videos. *Violence Against Women*. 2019;25(8):1018–36.
21. Bridges AJ, Wosnitzer R, Scharrer E, Sun C, Liberman R. Aggression and sexual behavior in best-selling pornography videos: A content analysis update. *Violence Against Women*. 2010;16(10):1065–85.
22. Fritz N, Malic V, Paul B, Zhou Y. Worse Than Objects: The Depiction of Black Women and Men and Their Sexual Relationship in Pornography. *Gender Issues* [Internet]. 2020. Available from: <https://doi.org/10.1007/s12147-020-09255-2>
23. Folkhälsomyndigheten. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017 (SRHR2017). 2019.
24. Neufeld E. Pornography and Dehumanization: The Essentialist Dimension. *Australas J Philos* [Internet]. 2020;1–15. Available from: <https://doi.org/10.1080/00048402.2019.1700291>
25. Regeringen. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. 2016;109–55. Available from: <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/en-nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor>
26. Waltman M. Pornografi och mäns våld mot kvinnor. In: *Porr och prostitution; en rapport om utsatthet och efterfrågan*. Stockholm: Unizon; 2016. p. 31–108.
27. Price J, Patterson R, Regnerus M, Walley J. How much more XXX is generation X consuming? Evidence of changing attitudes and behaviors related to pornography since 1973. *J Sex Res* [Internet]. 2016;53(1):12–20. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/00224499.2014.1003773>
28. Hornor G. Child and Adolescent Pornography Exposure. *J Pediatr Heal Care*. 2020;34(2):191–9.
29. Owens EW, Behun RJ, Manning JC, Reid RC. The Impact of Internet Pornography on Adolescents: A Review of the Research. *Sex Addict Compulsivity*. 2012;19(1–2):99–122.
30. Medierådet. Ungar & medier 2015. 2015; Available from: <http://www.medieradet.se/ovrigt/sokresultat.31.html?query=Ungar+%26+Medier>
31. Mattebo M, Tydén T, Häggström-Nordin E, Nilsson KW, Larsson M. Pornography and sexual experiences among high school students in Sweden. *J Dev Behav Pediatr*. 2014;35(3):179–88.
32. Classification O of F and L. NZ Youth and porn: Research findings of a survey on how and why young New Zealanders view online pornography. Wellington: Office of Film and Literature Classification; 2018. 87
33. McHugh BC, Wisniewski P, Rosson MB, Carroll JM. When social media traumatizes teens: The roles of online risk exposure, coping, and post-traumatic stress. *Internet Res*. 2018;28(5):1169–88.

34. Donevan M, Mattebo M. The relationship between frequent pornography consumption, behaviours, and sexual preoccupation among male adolescents in Sweden. *Sex Reprod Healthc* [Internet]. 2017;12:82–7. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.srhc.2017.03.002>
35. Mattebo M, Tydén T, Häggström-Nordin E, Nilsson KW, Larsson M. Pornography consumption, sexual experiences, lifestyles, and self-rated health among male adolescents in Sweden. *J Dev Behav Pediatr*. 2013;34(7):460–8.
36. Svedin CG, Åkerman I, Priebe G. Frequent users of pornography. A population based epidemiological study of Swedish male adolescents. *J Adolesc* [Internet]. 2011;34(4):779–88. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.04.010>
37. Donevan M, Svedin CG, Bladh M, Priebe G, Fredlund C, Jonsson L. Adolescents' use of pornography – trends over a ten-year period in Sweden. *Manuscr Prep*.
38. Luder M-T, Pittet I, Berchtold A, Akre C, Michaud P-A, Suris J-C. Associations Between On-line Pornography and Sexual Behavior Among Adolescents: Myth or Reality? *Arch Sex Behav* [Internet]. 2011;40(5):1027–35. Available from: <https://doi.org/10.1007/s10508-010-9714-0>
39. Peter J, Valkenburg PM. The use of sexually explicit internet material and its antecedents: A longitudinal comparison of adolescents and adults. *Arch Sex Behav*. 2011;40(5):1015–25.
40. Vandenbosch L. Antecedents of adolescents' exposure to different types of sexually explicit Internet material: A longitudinal study. *Comput Human Behav* [Internet]. 2015;50:439–48. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.04.032>
41. Romito P, Beltramini L. Factors Associated With Exposure to Violent or Degrading Pornography Among High School Students. *J Sch Nurs*. 2015;31(4):280–90.
42. Romito P, Beltramini L. Watching pornography: Gender differences, violence and victimization. an exploratory study in Italy. *Violence Against Women*. 2011;17(10):1313–26.
43. Shek DTL, Ma CMS. Consumption of pornographic materials among Hong Kong early adolescents: A replication. *Sci World J*. 2012;2012.
44. Davis AC, Temple-Smith MJ, Carrotte E, Hellard ME, Lim MSC. A descriptive analysis of young women's pornography use: A tale of exploration and harm. *Sex Health*. 2020;17(1):69–76.
45. Löfgren-Mårtenson L, Månsson SA. Lust, love, and life: A qualitative study of swedish adolescents' perceptions and experiences with pornography. *J Sex Res*. 2010;47(6):568–79.
46. Dawson K, Nic Gabhainn S, MacNeela P. Toward a Model of Porn Literacy: Core Concepts, Rationales, and Approaches. *J Sex Res*. 2020;57(1):1–15.
47. Massey K, Burns J, Franz A. Young People, Sexuality and the Age of Pornography. *Sex Cult* [Internet]. 2020. Available from: <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09771-z>
48. Mattebo M, Larsson M, Tydén T, Olsson T, Häggström-Nordin E. Hercules and Barbie? reflections on the influence of pornography and its spread in the media and society in groups of adolescents in Sweden. *Eur J Contracept Reprod Heal Care*. 2012;17(1):40–9.
49. Litsou K, Byron P, McKee A, Ingham R. Learning from pornography: results of a mixed methods systematic review. *Sex Educ* [Internet]. 2020:1–17. Available from: <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1786>

50. Ševčíková A, Daneback K. Online pornography use in adolescence: Age and gender differences. *Eur J Dev Psychol.* 2014;11(6):674–86.
51. Rothman EF, Daley N, Alder J. A Pornography Literacy Program for Adolescents. *Am J Public Health* [Internet]. 2019/12/19. 2020 Feb;110(2):154–6. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31855489>
52. Skolinspektionen. Sex- och samlevnadsundervisning. Stockholm; 2018.
53. Lin WH, Liu CH, Yi CC. Exposure to sexually explicit media in early adolescence is related to risky sexual behavior in emerging adulthood. *PLoS One* [Internet]. 2020;15(4):1–26. Available from: <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0230242>
54. Tokunaga RS, Wright PJ, Roskos JE. Pornography and impersonal sex. *Hum Commun Res.* 2019;45(1):78–118.
55. Brown JD, L'Engle KL. X-Rated: Sexual Attitudes and Behaviors Associated with U.S. Early Adolescents' Exposure to Sexually Explicit Media. *Commun r.* 2009;36(1):129–51.
56. Doornwaard SM, Van Den Eijnden RJJM, Overbeek G, Ter Bogt TFM. Differential developmental profiles of adolescents using sexually explicit internet material. *J Sex Res.* 2015;52(3):269–81.
57. Klein V, Šević S, Kohut T, Štulhofer A. Longitudinal Assessment of the Association Between the Use of Sexually Explicit Material, Hyperfemininity, and Sexual Agency in Adolescent Women. *Psychol Sex* [Internet]. 2020 Apr 17;null-null. Available from: <https://doi.org/10.1080/19419899.2020.1757500>
58. Peter J, Valkenburg PM. Adolescents' exposure to sexually explicit internet material and notions of women as sex objects: Assessing causality and underlying processes. *J Commun.* 2009;59(3):407–33.
59. Peter J, Valkenburg PM. Adolescents' exposure to a sexualized media environment and their notions of women as sex objects. *Sex Roles.* 2007;56(5–6):381–95.
60. Stanley N, Barter C, Wood M, Aghtaie N, Larkins C, Lanau A, et al. Pornography, Sexual Coercion and Abuse and Sexting in Young People's Intimate Relationships: A European Study. *J Interpers Violence.* 2016;33(19):2919–44.
61. Vandenbosch L, van Oosten JMF. The Relationship Between Online Pornography and the Sexual Objectification of Women: The Attenuating Role of Porn Literacy Education. *J Commun.* 2017;67(6):1015–36.
62. Maas MK, Dewey S. Internet Pornography Use Among Collegiate Women: Gender Attitudes, Body Monitoring, and Sexual Behavior. *SAGE Open.* 2018;8(2).
63. Rodenhizer KAE, Edwards KM. The Impacts of Sexual Media Exposure on Adolescent and Emerging Adults' Dating and Sexual Violence Attitudes and Behaviors: A Critical Review of the Literature. *Trauma, Violence, Abus.* 2019;20(4):439–52.
64. Foubert JD, Bridges AJ. Predicting Bystander Efficacy and Willingness to Intervene in College Men and Women: The Role of Exposure to Varying Levels of Violence in Pornography. *Violence Against Women.* 2017;23(6):692–706.
65. Wright PJ. Pornography and Sexual Behavior: Do Sexual Attitudes Mediate or Confound? *Communic Res.* 2020;47(3):451–75.
66. Dawson K, Tafo A, Štulhofer A. Adolescent sexual aggressiveness and pornography use: A longitudinal assessment. *Aggress Behav.* 2019;45(6):587–97.

67. Huntington C, Pearlman DN, Orchowski L. The Confluence Model of Sexual Aggression: An Application With Adolescent Males. *J Interpers Violence* [Internet]. 2020 Apr 20;0886260520915550. Available from: <https://doi.org/10.1177/0886260520915550>
68. Kjellgren C, Priebe G, Svedin CG, Långström N. Sexually coercive behavior in male youth: Population survey of general and specific risk factors. *Arch Sex Behav*. 2010;39(5):1161–9.
69. Svedin, Carl Göran; Priebe, Gisela; Wadsby, Marie; Jonsson LFC. *Unga sex och Internet – i en föränderlig värld*. 2015.
70. Whitney L. Rostad, Daniel Gittins-Stone, Charlie Huntington, Christie J. Rizzo, Deborah Pearlman LO. The Association Between Exposure to Violent Pornography and Teen Dating Violence in Grade 10 High School Students. *Physiol Behav*. 2016;176(1):139–48.
71. Wright PJ, Tokunaga RS, Kraus A. A Meta-Analysis of Pornography Consumption and Actual Acts of Sexual Aggression in General Population Studies. *J Commun*. 2016;66(1):183–205.
72. Ybarra ML, Mitchell KJ, Hamburger M, Diener-West M, Leaf PJ. X-rated material and perpetration of sexually aggressive behavior among children and adolescents: Is there a link? *Aggress Behav*. 2011;37(1):1–18.
73. Ybarra ML, Thompson RE. Predicting the Emergence of Sexual Violence in Adolescence. *Prev Sci*. 2018;19(4):403–15.
74. Averdijk M, Ribeaud D, Eisner M. Longitudinal Risk Factors of Selling and Buying Sexual Services Among Youths in Switzerland. *Arch Sex Behav*. 2020;4(49):1279–90.
75. Waltman M. *The Politics of Legal Challenges to Pornography: Canada, Sweden, and the United States*. Stockholm University; 2014.
76. Ferguson CJ, Hartley RD. *Pornography and Sexual Aggression: Can Meta-Analysis Find a Link? Trauma, Violence, Abus*. 2020;
77. Waltman M. *The Politics of Legal Challenges to Pornography- a Comparative Analysis (forthcoming)*. Oxford University Press;
78. Foubert JD, Bridges AJ. What Is the Attraction? Pornography Use Motives in Relation to Bystander Intervention. *J Interpers Violence*. 2017;32(20):3071–89.
79. Štulhofer A. Is Male Adolescents' Sexual Aggressiveness Better Explained by Prior Pornography Use or Callousness? A Brief Report. *Sex Abus J Res Treat*. 2020;1–13.
80. Wright PJ, Sun C, Steffen NJ, Tokunaga RS. Associative pathways between pornography consumption and reduced sexual satisfaction. *Sex Relatsh Ther* [Internet]. 2019;34[4]:422–39. Available from: <https://doi.org/10.1080/14681994.2017.1323076>
81. Michala L. The Adolescent and Genital Dissatisfaction. *Clin Obstet Gynecol*. 2020;63(3):528–35.
82. Krisch M, Averdijk M, Valdebenito S, Eisner M. Sex Trade Among Youth: A Global Review of the Prevalence, Contexts and Correlates of Transactional Sex Among the General Population of Youth. *Adolesc Res Rev* [Internet]. 2019;4(2):115–34. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s40894-019-00107-z>
83. de Alarcón R, de la Iglesia J, Casado N, Montejo A. Online Porn Addiction: What We Know and What We Don't—A Systematic Review. *J Clin Med*. 2019;8(1):91.
84. Daneback K, Ševčíková A, Ježek S. Exposure to online sexual materials in adolescence and desensiti-



zation to sexual content. *Sexologies*. 2018;27(3):e71–6.

85. Tyler M, Quek K. Conceptualizing Pornographication. *Sex Media, Soc*. 2016;2(2):237462381664328.

86. Burén J, Lunde C. Sexting among adolescents: A nuanced and gendered online challenge for young people. *Comput Human Behav*. 2018;85(August 2019):210–7.

87. ECPAT. ECPAT Hotline 2015 - Dokumenterade sexuella övergrepp på barn på internet – en årsrapport [Internet]. Stockholm; 2015. Available from: <https://www.ecpat.se/uploads/2.PDF/Rapporter/ECPAT-Hotlines-årsrapport-om-dokumenterade-sexuella-övergrepp-på-barn-på-internet-En-årsrapport-från-ECPAT-Hotline-2015.pdf>

88. Donevan M. Syns man inte, finns man inte - Inblick i den svenska porrindustrin [Internet]. Stockholm; 2019. Available from: [https://talita.se/assets/dokument/rapport\\_sv.pdf](https://talita.se/assets/dokument/rapport_sv.pdf)

89. Urada LA, Rusakova M, Odinkova V, Tsuyuki K, Raj A, Silverman JG. Sexual exploitation as a minor, violence, and HIV/STI risk among women trading sex in st. Petersburg and orenburg, Russia. *Int J Environ Res Public Health*. 2019;16(22):1–14.

90. Grudzen CR, Meeker D, Torres JM, Du Q, Morrison RS, Andersen RM, et al. Comparison of the mental health of female adult film performers and other young women in California. *Psychiatr Serv*. 2011;62(6):639–45.

91. Farley, M., Cotton, A., Lynne, J., Zumbeck, S., Spiwak, F., Reyes, M. E., Alvarez, D., Sezgin U, Farley M, Cotton A, Lynne J, Zumbeck S, Spiwak F, et al. Prostitution and Trafficking in Nine Countries: An update on Violence and posttraumatic stress disorder. *J Trauma Pract* [Internet]. 2003;2(3/4):33–74. Available from: [papers2://publication/uuid/B50FBB96-B443-4FE6-B8CE-F72A15F58ECB](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15081111/)

92. Jonsson L, Svedin CG, Hyde'n M. Young women selling sex online &ndash; narratives on regulating feelings. *Adolesc Health Med Ther*. 2015;17.

93. Javanbakht M, Dillavou MC, Rigg RW, Kerndt PR, Gorbach PM. Transmission Behaviors and Prevalence of Chlamydia and Gonorrhea among Adult Film Performers. *Sex Transm Dis*. 2017;44(3):181–6.

94. Tyler M. Harms of production: Theorising pornography as a form of prostitution. *Womens Stud Int Forum* [Internet]. 2015;48:114–23. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.wsif.2014.11.014>

95. Lim MSC, Carrotte ER, Hellard ME. The impact of pornography on gender-based violence, sexual health and well-being: What do we know? *J Epidemiol Community Health*. 2016;70(1):3–5.

96. Mead D. The Risks Young People Face as Porn Consumers. *Addicta Turkish J Addict*. 2017;3(3):387–400.

97. Wright PJ. Pornography and the Sexual Socialization of Children: Current Knowledge and a Theoretical Future [Internet]. Vol. 8, *Journal of Children and Media*. Taylor & Francis; 2014. p. 305–12. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/17482798.2014.923606>

98. Hornor G. Child and Adolescent Pornography Exposure. *J Pediatr Heal Care*. 2020;34(2):191–9.

99. Rothman EF, Adhia A, Christensen TT, Paruk J, Alder J, Daley N. A Pornography Literacy Class for Youth: Results of a Feasibility and Efficacy Pilot Study. *Am J Sex Educ* [Internet]. 2018 Jan 2;13(1):1–17. Available from: <https://doi.org/10.1080/15546128.2018.1437100>

100. Vandenbosch L, van Oosten JMF. The Relationship Between Online Pornography and the Sexual Objectification of Women: The Attenuating Role of Porn Literacy Education. *J Commun* [Internet]. 2017 Nov



1;67(6):1015–36. Available from: <https://doi.org/10.1111/jcom.12341>

101. Davis AC, Wright CJC, Temple-Smith MJ, Hellard ME, Lim MSC. Assessing the usability of SCOPE: A health education website developed to meet young people's information needs about web-based pornography and sharing of sexually explicit imagery. *J Med Internet Res*. 2019;21(8):1–11.
102. Tomić I, Burić J, Štulhofer A. Associations Between Croatian Adolescents' Use of Sexually Explicit Material and Sexual Behavior: Does Parental Monitoring Play a Role? *Arch Sex Behav*. 2018;47(6):1881–93.
103. Keen C, France A, Kramer R. Exposing children to pornography: How competing constructions of childhood shape state regulation of online pornographic material. *New Media Soc*. 2020;22(5):857–74.
104. Boniel-Nissim M, Efrati Y, Dolev-Cohen M. Parental Mediation Regarding Children's Pornography Exposure: The Role of Parenting Style, Protection Motivation and Gender. *J Sex Res [Internet]*. 2020;57(1):42–51. Available from: <https://doi.org/10.1080/00224499.2019.1590795>
105. Persson O, Andersson R. Svenska folket: Skydda unga från porr med lag. *Aftonbladet [Internet]*. 2020 Sep 23; Available from: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/WOL2JQ/svenska-folket-skydda-unga-fran-porr-med-lag>
106. WHO. Violence prevention: the evidence. [Internet]. Vol. 4. Geneva; 2010. Available from: [https://www.who.int/violence\\_injury\\_prevention/violence/the-evidence/en/](https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/the-evidence/en/)